

VOOR U VERZAMELD UIT 31 600 EDITIES VAN DE “GAZETTE VAN GENT”.

HET MONUMENT AAN KONING ALBERT I

Dit jaar staat in het teken van het 175-jarig bestaan van België als onafhankelijke staat. Om op die actualiteit in te spelen, voelde ik me dan ook bijna verplicht op zoek te gaan naar een thema dat zowel het Vorstenhuis als de stad Gent belicht. Niet erg moeilijk om van een dergelijke combinatie een schoolvoorbeeld te vinden. Geniet alvast mee van de verwickelingen rond de oprichting van het gedenkteken ter ere van koning Albert I, die meteen na zijn tragische val te Marche-les-Dames op 17 februari 1934 ontstonden.

2 maart 1934

De *Federatie der Handelaars van Gent* heeft volgende brief geschreven aan het stadsbestuur:

“Een grote slag trof het vaderland. Onze geliefde vorst is niet meer. Nu eerst beseffen velen welke erkentelijkheid wij aan onze koning, in het buitenland de *Wijze Man* genaamd, verschuldigd zijn. Hoe moeten wij zulks vereeuwigen? In andere steden van ons land prijkt een standbeeld van onze vorst. Waarom zou Gent geen monument van de *Koning-Soldaat* en de grote mensenvriend hebben?

De *Federatie der Handelaars van Gent* heeft haar steun beloofd aan het comiteit dat van hogerhand zal moeten gevormd worden. De hovingen van de Wilsonplaats lenen zich prachtig voor zulk ontwerp.

Indien de dagbladen de tolk willen zijn om het aan de bevolking kenbaar te maken, mag men verzekerd wezen dat de stad en meteen de provincie Oost-Vlaanderen een monument zal bezitten dat de verheerlijking van haar vorst voorstelt.”

10 maart 1934

Op 6 maart heeft het *Comiteit tot Verdediging van Gent-Zuid* een schrijven gericht aan het stadsbestuur:

“Door de dagbladen hebben wij vernomen dat de *Federatie der Handelaars van Gent*, waarbij de meeste handelaars van onze wijk zijn aangesloten, de wens heeft uitgedrukt dat ten spoedigste een commissie zou gevormd worden om in het *Zuiderpark* een groots monument voor onze geliefde koning op te richten. Dat voorstel heeft de volledige bijtrekking van onze stadsgenoten.

Wij durven intussen uw goedkeuring vragen voor een tweede voorstel. De Statie-

straat heeft geen reden die naam nog te dragen, aangezien de statie is afgebroken. Wij stellen voor die straat de naam te geven van *President Wilsonstraat*. De huidige Wilsonplaats zou dan de naam kunnen krijgen van *Koning Albertplaats*. Aangezien in het belendend park een monument zou opgericht worden ter ere van onze overleden koning, zou die benaming dus zeer wel overeen komen.

Men zou van die gelegenheid kunnen gebruik maken om het gedeelte van de Dierentuinlaan tot de Muinkdreef *Frankrijklaan* te benoemen, daar langs die kant sedert tientallen jaren geen dierentuin meer bestaat. Het overige deel zou ter herinnering aan de zoölogische hof de naam *Dierentuinsquare* kunnen krijgen.

Al de lanen van het *Zuiderpark* zouden namen dragen van oorlogshelden en generaals die onze heldhaftige koning hebben geholpen bij de overwinning in 1918.

Hopende dat deze nederige vraag uw goedkeuring zou kunnen wegdragen, groeten wij U, enz.”

19 maart 1934

De *Federatie der Handelaars van Gent*, die zich steeds gans belangloos tewerk stelt om wel te doen voor de stad, heeft de idee vooropgezet een monument aan wijlen koning Albert op te richten. Die gedachte vond seffens weerklank en verscheen in alle Gentse en in veel binnenlandse bladen.

Talrijke maatschappijen hebben reeds door giften getoond dat zij willen helpen, maar dat is niet voldoende, er moet actie aan de dag worden gelegd. Lijsten worden in omloop gebracht, feesten ingericht, enz. Men zal onmiddellijk overgaan tot een ernstige propaganda. Te Gent zal een monument prijken, wat men er ook tegen opwerpt.

5 april 1934

De eerste lijst met stortingen voor het monument ter ere van de overleden vorst Albert I heeft een totale som van 72 094 frank opgebracht waaronder:

- 10 000 frank door de *Union des Hôteliers-Restaurateurs et Cafétiers* van Oost-Vlaanderen, de *Federatie der Handelaars van Gent* en de heer Jean de Lannier, voorzitter van het oprichtingscomiteit;
- 5000 frank door graaf en gravin Dorsan-Goethals, het korps der pleitbezorgers van het tribunaal van eerste aanleg, de Gentse sectie der pasteibakkers-bazen en het *Comiteit tot Verdediging van Gent-Zuid*.

10 april 1934

Men staat op het punt met Brussel een akkoord te bereiken aangaande het ge-

denkteken aan de betreurde vorst Albert, opdat de gelden te Gent zouden blijven.

De stortingen welke onder voorzitterschap van de heer gouverneur door het provinciaal comiteit ingezameld zijn, worden bestemd voor het monument te Brussel of te Gent, vermoedelijk voor de laatst genoemde stad.

29 april 1934

Gisteren had in het gouvernementshotel onder voorzitterschap van de heer gouverneur een zeer talrijk bijgewoonde vergadering plaats, om een provinciaal comiteit samen te stellen tot het oprichten van een monument aan koning Albert.

Het *Nationaal Comiteit*, door de eerste minister te Brussel aangesteld, heeft de beslissing genomen dat monumenten zullen opgericht worden in de negen hoofdplaatsen van de provincies, een groter monument in de Yzerstreek en een memoriaal aan de rotsen van Marche-les-Dames.

De heer de Lannier, voorzitter van het comiteit dat te Gent het initiatief nam, vroeg of er eensgezindheid bestaat om het eerste comiteit in werking te houden, het geld dat opgehaald wordt te besteden voor een monument te Gent en de uitvoering toe te vertrouwen aan een Gentse of Oost-Vlaamse kunstenaar. Deze vragen werden door de gouverneur beaamd. Voor het ontwerp zal een wedstrijd worden uitgeschreven. Men denkt 300 000 frank nodig te hebben.

7 mei 1934

Het comiteit voor het monument aan koning Albert heeft de vraag gesteld of het mag opgericht worden in het park van Gent-Zuid. Er werd nog geen besluit genomen. Veel artiesten wachten met ongeduld op de plaatsaanduiding, zodat ze een ontwerp kunnen uitwerken dat in volstrekte harmonie is met de omgeving.

3 juni 1934

Vrijdagavond vergaderde het actiecomiteit dat zich beijvert voor de oprichting van een gedenkteken aan onze overleden vorst. Ze bespraken toestand die werd geschapen door de *Stichting van de Albertinabibliotheek* te Brussel. De volgende mededeling werd aan de pers gegeven:

“Het actiecomiteit heeft besloten een brief te richten aan de heer gouverneur in zijn hoedanigheid van voorzitter van het provinciaal comiteit, om zijn aandacht te vestigen op de gans bijzondere toestand waarin het Gents comiteit zich bevindt.

Het doel van de schenkers was immers wel uitsluitend het oprichten van een gedenkteken te Gent. Het verkeert dus min of meer in verlegenheid voor wat betreft de eerbiediging van de doeleinden der schenkers.”

Het comiteit doet eveneens gelden dat Gent geen enkel gedenkteken bezit van het Koninklijk Huis. Niets belet echter de medewerking van de Gentse bevolking aan de *Stichting van de Albertinabibliotheek*.

6 juni 1934

Te Brussel schijnen ze niet ingenomen te zijn met de vurige wens van de stad Gent om een monument in te huldigen dat aan koning Albert is gewijd. Iedere Gentenaar vraagt zich in gemoed af waarom de stad wordt uitgesloten door te Brussel een *Albertinabibliotheek* op te richten, als Antwerpen reeds sedert lang een monument ter ere van koning Albert bezit en Luik de grootse schepping van het Albertkanaal.

Vergeten ze te Brussel dat de Wereldoorlog te Gent een einde nam? Dat Gent de eerste stad was waar de koning zijn plechtige intrede deed na de wapenstilstand en de Gentenaars aan deze historische feiten een blijvende herinnering willen?

Het *Nationaal Comiteit* zou er naar streven dat al de gelden die door het provinciale comiteit van Oost-Vlaanderen bijeen worden gebracht, zouden ten goede komen aan de op te richten *Albertinabibliotheek*. Het schoon initiatief dat door de stad werd ingezet, zou dus op moeilijkheden stuiten.

In vaderlandse middens laat men zijn ontevredenheid blijken en dagelijks rijzen uitingen op van mensen die hun gelden teruggeisen. Niemand is geestdriftig gestemd voor de combinatie van de Brusselaars.

23 juni 1934

Door de stedelijke overheid werd een bezoek gebracht aan de plaats waar het *Ros Beyaert* zich bevindt. Het stadsbestuur was vergezeld van de kunstenaar Domien Ingels, die het werk aldaar uitvoerde en de heer Bourgeois, bestuurder van de beplantingsdienst.

Het bezoek had tot doel de mogelijkheid te onderzoeken om aldaar het gedenkteken op te richten aan onze geliefde en betreunde koning Albert en het *Ros* over te brengen naar de Maria-Hendrikaplaats.

Van dit plan is echter afgezien, omdat het ontwerp niet te verwezenlijken is. De grote onkosten zouden 30 000 frank belopen en de moeilijkheden van de verplaatsing zijn niet te overkomen als men nagaat dat het *Ros* rond de 10 ton weegt.

In tegenspraak met wat beweerd wordt, kan er geen kwestie van zijn het gedenkteken aan koning Albert buiten de stad op te richten. De beste plaats is reeds

door vele van onze stadsgenoten aangeduid in de hovingen van de gewezen Zuidstatie.

22 juli 1934

Burgemeester Crommen van Ledeberg heeft in de gemeenteraad verklaard dat de algemene wens tot het openen van onderhandelingen over de aansluiting bij Gent kenbaar gemaakt werd aan het schepencollege van de stad. Kort daarop is een dienstoverste van het Gentse stadhuis enkele inlichtingen en de volledige lijst van de door Ledeberg aangegane leningen komen vragen. Die werd door het *Gemeentekrediet* aan Gent overgemaakt.

De heer Vander Stegen, burgemeester van Gent, staat niet vijandig gezind tegenover de vooruitgezette aanhechting, maar deze kan zo maar niet op stel en sprong geschieden. Er zal door de beide besturen veel gecijferd en bestudeerd moeten worden en een eventueel vergelijk zal aan de bestendige deputatie van Oost-Vlaanderen voor advies moeten worden overgemaakt.

Indien de aanhechting er uiteindelijk komt, meende burgemeester Crommen dat het Gentse bezwaar tegen het oprichten van het gedenkteken aan koning Albert *buiten de stad*, in het midden van de aan te leggen Albertplaats aan de Pynaertkaai te Ledeberg, tegelijk van de baan zou zijn!

13 augustus 1934

Voor een monument aan koning Albert te Gent beschikt het actiecomiteit op dit ogenblik over een som van 137 206 frank. Na de vakantiedagen wordt een nieuwe, flinke werking op touw gezet. Er zijn genoeg lijsten in handen en men hoopt op een goed onthaal.

Ook staat het nu vast dat het bedrag enkel zal dienen tot het oprichten van een monument te Gent. Storingen kunnen gedaan worden op het adres van de heer Van Aise, Coupure 24, postcheck 182.068.

12 september 1934

Het actiecomiteit tot het inzamelen van gelden voor het oprichten van een gedenkteken aan de betreurde vorst Albert, heeft een schone gift ontvangen van een twintigtal grote blokken blauwe arduin van Ecaussines. Ze vertegenwoordigen een gewicht van circa 60 ton en werden geschonken met de bedoeling die te gebruiken voor het voetstuk van het monument.

27 oktober 1934

Te Gent werd met het doel een ruiterbeeld op te richten voor koning Albert, een wedstrijd uitgeschreven onder de kunstenaars. De bekende Gentse beeld-

houwer Domien Ingels heeft besloten aan de wedstrijd deel te nemen en is reeds klaar met de maquette van zijn ontwerp.

Het voorziet in een voetstuk van 5 m hoogte uit blauwe arduin, met een ruiterbeeld van 5,70 m, zodat het geheel een hoogte van 10,70 m zal bereiken.

Het beeld stelt de koning voor, groetend met de sabel. Het is buitengewoon gelijkend en maakt indruk door zijn grootse opzet. Tegen het voetstuk zal een allegorisch beeldhouwwerk worden aangebracht ter herinnering aan de gesneuvelden en ter ere van de oorlogsverminkten. Het zal ook het wapenschild van het Belgisch Vorstenhuis dragen en een tweetalig opschrift.

19 november 1934

De kwestie van het oprichten van een gedenkteken aan koning Albert te Gent is tot hiertoe nog niet opgelost. Het *Nationaal Comité* nam nog geen beslissing. De vier hoofdplaatsen Luik, Aarlen, Bergen en Gent weten nog niet wat hen te doen staat met de ingezamelde gelden.

De heer burgemeester is zinnens binnenkort naar het ministerie te gaan om een afdoende beslissing te vragen. Men hoeft inderdaad te weten waaraan zich te houden.

28 januari 1935

Op de nieuwste lijst van de inzameling der gelden voor het gedenkteken aan wijlen koning Albert staat onder andere de gift van 1000 frank vermeld door het beheer van de Gentse trammaatschappij.

11 februari 1935

Waar het Gentse gedenkteken aan wijlen koning Albert zich zal verheffen wordt door het bevoegd comité beslist. Heel waarschijnlijk worden de hovingen van Gent-Zuid daartoe verkozen. Welke vorm het monument zal hebben wordt dan meteen bepaald.

Er zijn heel wat voorstanders van een ruiterstandbeeld. Er zijn echter ook personen die menen dat een dergelijk monument *vieux jeu* is en dat er naar een modernere en uitdrukkingvollere verwezenlijking dient te worden gestreefd. Sommigen zijn het oordeel toegedaan dat men om het *déjà vu* gevoel te keer te gaan, wellicht zou kunnen onderzoeken of het niet zou passen onze beminde en betreurde vorst als bergbeklimmer uit te beelden. Dit ontwerp zou op grootse, indrukwekkende wijze kunnen verwezenlijkt worden en meteen de allegorie van wijlen koning Albert omvatten: *Steeds hoger! Excelsior!*

Een massa rotsblokken, met aan de spits de onvergankelijke figuur van onze grote vorst, zou meteen het tragische einde van koning Albert in herinnering brengen.

11 mei 1935

Met de heer staatsminister Lippens, die tevens voorzitter is van de raad voor het oprichten van de *Albertinabibliotheek* te Brussel, werd een overeenkomst getroffen waarbij de stad Gent een gedenkteken aan de betreurde vorst zal mogen oprichten.

Er werd besloten dat de gestorte gelden voor het monument de bestemming niet zouden te buiten gaan. Het actiecomiteit richt dus een oproep tot de bevolking, om het hare bij te dragen tot verwezenlijking van het ontwerp.

Maatschappijen en schoolhoofden die nog lijsten in handen hebben, worden vriendelijk verzocht deze in omloop te stellen en feesten in te richten waarvan de opbrengst zou mogen dienen voor het monument.

De som van 235 000 frank die reeds werd samengebracht is nog ontoereikend om een groots ontwerp op te richten dat waardig is aan koning Albert.

23 juni 1935

De wedstrijd voor het monument aan koning Albert werd op 20 juni bekend gemaakt en is open voor de Belgische kunstenaars in Oost-Vlaanderen. De meeste vrijheid wordt hen overgelaten ten aanzien van de opvatting van het werk, zowel in zijn plastisch ontwerp als zijn ideologische evocatie.

Het gedenkteken zal opgericht worden in het park van Gent-Zuid. De maker heeft de vrijheid een bepaalde plaats naar zijn goeddunken voor te stellen op het deel dat zich uitstrekt van de zuilenrij tot aan de Wilsonplaats.

Aan de mededingers die het vragen zal een plan op schaal van het park afgeleverd worden door de heer Everaert, secretaris van het provinciaal comiteit voor monumenten en landschappen.

De te gebruiken materialen moeten van Belgische oorsprong zijn. Een lot granietblokken welke aan het actiecomiteit behoort, is in voorraad.

De rangschikking van de onderwerpen zal gedaan worden door een op tijd en stond te benoemen jury, welke voor de helft wordt samengesteld uit leden die in de provincie verblijven en voor de andere helft uit leden, geboren buiten de provincie. In elk geval zal de jury minstens voor 50 % beroepskunstenaars bevatten.

Drie premiën zullen toegekend worden in orde van rangschikking: 3000 frank voor het tweede beste ontwerp, 2000 frank voor het derde, 1000 frank voor het vierde.

De inlevering van de ontwerpen in de *Koninklijke Academie van Schone Kunsten* te Gent, moet geschieden van 1 tot 3 oktober 1935. Geen enkel ontwerp zal na die dagtekening nog worden aanvaard.

De tentoonstelling van de ontwerpen zal door de pers worden aangekondigd en gedurende 15 dagen open blijven.

1 juli 1935

Sedert men de zekerheid heeft bekomen dat te Gent een monument aan koning Albert in het Zuidpark zal opgericht worden en daarvoor een prijskamp tot oktober open is verklaard, wordt in verschillende dekenijen een grotere werking op touw gezet.

Het actiecomiteit kan zich verheugen in nieuwe giften: de steden Sint-Niklaas en Dendermonde schonken samen een som van 30 000 frank, de stad Aalst 10 000 frank en de gemeente Maldegem 1 500 frank. Voorzeker zullen de andere steden buiten het arrondissement Gent ook wel het hunne willen bijdragen om in de Arteveldestad een groots monument voor onze geliefde koning te laten oprijzen.

5 oktober 1935

Reeds 25 ontwerpen zijn ingediend voor het gedenkteken aan koning Albert, waaronder vier van Van den Hende, twee van Domien Ingels, Antheunis en Van Houtbrouck, één van Sarteel, Piette, Cantré, enz., alsmede vijf van ongekenden. De jury is samengesteld uit de heren Henri Van de Velde, bestuurder van het *Instituut voor Decoratieve Kunst* te Brussel, Ernest Wynants, beeldhouwer te Mechelen, Horta, bouwkundige te Brussel, Wansaert, beeldhouwer te Brussel, Jules de Bruycker, kunstschilder te Gent, Valerius de Saedeleer, kunstschilder te Etikhove, Joseph De Smet, kunstschilder te Gent, De Jaegher, schepen van *Schone Kunsten* en generaal Grade.

10 oktober 1935

Dinsdag werd de officiële opening van de tentoonstelling der maquettes voor het monument aan koning Albert in de *Koninklijke Academie van Schone Kunsten* voorafgegaan door een bezoek van de kunstcritici. Geen enkel onderwerp werd aanstonds gepast gevonden voor de definitieve uitvoering of kon goedgekeurd worden als volledig beantwoordend aan het doel.

Bij het zien van de grote verzameling werken heeft men een gedachte welke moeite en inspanning de artiesten zich hebben getroost. Het besluit zal dan ook heel wat ontgoocheling hebben teweeg gebracht.

Het gegeven was lastig: een monument ontwerpen dat waardig is aan de koning, geplaatst moet worden in het grootse kader van de hovingen, zowel de kunstkeners als het publiek moet bevredigen en amper 300 000 frank mag kosten.

De artiesten die allemaal hun werk onder pseudoniemen vertonen, zijn hun ingevingen langs diverse wegen gaan zoeken. Het ruitersandbeeld werd als vorm het meest verkozen en beantwoordt wellicht het best aan de algemene verwachting.

Eén enkele artiest had de gedachte, slechts het reusachtig gestyleerd hoofd van de vorst weer te geven. Zulke moderne opvatting is echter weinig in overeenstemming met de noodwendige impressie van de zo lichte, bebloemde omgeving van Gent-Zuid en mist fijngevoeligheid. Anderen zochte effecten op architectonisch gebied en schiepen vormen zoals een kleine tempel of erekoer. Ze stralen over het algemeen overdrijving uit en een gemis aan originaliteit. Een naïeve maar roerende opvatting is het rechtstaande beeld van de koning, met de hand op het hart, het andere in de houding van een eedaflegging. De eigenaardigste schepping is evenwel een monument met koning Albert gezeten in toga zoals een Romeinse keizer.

Een breed werk treft door de grootse opvatting, een soort monumentale omgeving van het ruitersbeeld van de koning. In enkele beelden herkent men de hand van een beroemde dierenbeeldhouwer.

De heer schepen De Saegher verklaarde dat de jury de beeldhouwer Piette, de architect Lippens en de heren Cantré en Domien Ingels voor een eventuele premie aan het comiteit had voorgesteld.

De heer Van de Casserie, secretaris van het comiteit dat voor het monument ijvert, wil dat al de mededingende artiesten een vergoeding zouden ontvangen. De inspanningen waren groot en de kosten moeten voor sommigen zeer hoog zijn opgelopen, zoals voor degene die zelfs een miniatuurvijvertje met water in de maquette heeft aangebracht.

Jammer genoeg kan er van de uitvoering van het monument nog geen sprake zijn, daar al de artiesten het budget met onmogelijke sommen overtreffen.

2 februari 1936

Het actiecomiteit voor het monument aan koning Albert had de heren Domien Ingels en Metdepenningen uitgenodigd hun ontwerpen met de verlangde wijzigingen in het begin van de maand maart opnieuw neer te leggen.

Ook was er het verlangen van de jury om de artiesten nogmaals een ontwerp te laten voorleggen. Zulks is nu reeds de derde maal. Het moet voor hen erg vervelend zijn, gedurig te moeten herbeginnen en niemand ziet in waar zulks naartoe gaat.

Er waren de laatste maal drie ontwerpen, waarvan er één bij eenparigheid werd afgewezen. In het algemeen had de jury zich uitgedrukt ten gunste van een ontwerp in arduin met bronzen beeld van onze vorst, ter hoogte van 10 meter. Een derde ontwerp genoot de belangstelling van twee van de acht juryleden. Het zou een massief blok in steen wezen voor het ganse beeld.

Of dit de goedkeuring kan verwerven wordt sterk betwijfeld. De ganse bevolking drukte zich uit voor een monument in brons. Antwerpen heeft er één, Brussel zal er één hebben en Parijs is bezig aan een bronzen beeld. Waarom zou men te Gent weeral anders doen?

Het is zeer spijtig dat men de zaak op de lange baan schuift. Elkeen wenst dat men eens klaar en duidelijk zou spreken over een bronzen beeld in het Zuidpark. Een jurylid wou gans opnieuw beginnen voor nog andere maquettes. We hebben reeds dertig ontwerpen en dan zouden we voor de keuze uit vijftig staan. Dit alles schijnt iedereen onbegrijpelijk.

6 februari 1936

De twee kunstenaars die bij de wedstrijd hun maquettes in aanmerking zagen komen werden door het actiecomité verzocht hun ontwerp wat te wijzigen en een paar delen voor uitvoering op te maken, zoals het hoofd van de koning. Ze moeten de wijzigingen aan hun bestaande maquettes aanbrengen, anders zou het weer een nieuwe kampstrijd worden.

20 februari 1936

De beeldhouwer Jules Van Biesbroeck die thans terug te Gent woont, heeft met het oog op de oprichting van het Albertgedenkteken een ontwerp geboetseerd dat op dit ogenblik in een winkelraam van de Veldstraat is tentoongesteld. Het is een zwierig uitgevoerde maquette op een architectonisch voetstuk. Het ontwerp werd niet aangeboden op de prijskamp, omdat de kunstenaar op 1 januari 1935 niet terug als inwoner van Gent was ingeschreven.

6 maart 1936

Gisteren namiddag heeft de jury die gelast was met het kiezen van een ontwerp voor het monument aan koning Albert bij eenparigheid van stemmen beslist de maquette te verkiezen van de heer Domien Ingels, beeldhouwer te Drongen. Het ontwerp voorziet een bronzen ruitersandbeeld van 5,50 m lengte op een voetstuk van 6,50 m hoogte. Het indrukwekkend geheel wordt in het park van Gent-Zuid geplaatst en waarschijnlijk ingehuldigd op 17 februari 1937, de derde verjaardag van koning Alberts dood.

14 maart 1936

Verleden zondag en geheel de week kwamen honderden nieuwsgierigen in de Lakenhalle het prachtig werk van beeldhouwer Domien Ingels bezichtigen. De maquette zal er nog blijven tot en met zondag 15 maart.

23 maart 1936

Nu het ontwerp van Domien Ingels bepaald aangenomen is rijst de vraag waar het gedenkteken verrijzen zal. De bijzondere commissie zou het willen geplaatst zien aan de Wilsonplaats, rechtover de hovingen van Gent-Zuid. Het gemeen-

tebestuur deelt echter die zienswijze niet en wenst het monument in een meer gepast kader middenin de hovingen zelf ruimte te verlenen. Het staat echter van nu af aan vast dat het gedenkteken in het park komt.

Meteen wordt dan aan de tuin welke zich uitstrekt tussen de Wilsonplaats en de Raveschootstraat de benaming *Square Albert I* gegeven.

31 maart 1936

Men is het nog niet eens over de plaats waar het monument van koning Albert zal verrijzen. Het wordt nochtans algemeen voorspeld dat de wijk van Gent-Zuid de grote eer zal krijgen, ofwel in het park, ofwel aan de Wilsonplaats.

Teneinde alle twist te vermijden in de schoot van een inrichting welke reeds zoveel voor dit edel werk deed, werd in volle eensgezindheid met de *Commissie van Monumenten en Stadszichten* besloten, morgen om 11 uur de maquette van het monument in de ontworpen afmetingen op verschillende plekken van de Wilsonplaats en het park te plaatsen, om zich rekenschap te kunnen geven van het bekomen effect.

Het publiek zal deze werkzaamheden mogen bijwonen en wij vragen reeds hun mening te laten kennen. Graag zullen wij hun zienswijze meedelen. Als het weder van de partij is voorziet men dat de proefnemingen amper een uur zullen in beslag nemen. Wij hopen dus dat weldra alles in orde komt en men aanstonds met de verwezenlijking van het monument zal kunnen aanvangen.

De bezoekers van het Zuidpark hebben reeds voor enkele maanden de verbeteringen vernomen op het gebied van de verlichting der lanen en het plaatsen van zeer kunstige en tevens praktische lichtkolommen. Nu werden twee proefkolommen geplaatst, teneinde het esthetisch effect te zien en de proef was bevestigend.

Gisteren begon het bestuur van de wegenis met het gereed maken van de elektrische leiding. Morgen worden de eerste vier kolommen opgericht, zodat men dezelfde avond aan het begin van het park een prachtig resultaat zal verkrijgen.

Het bestuur van cinema *Capitole* laat tevens weten de proef met een grote luidspreker te willen opluisteren en van 7 tot 8 uur een klein concert te geven. Het programma zal volledig gewijd zijn aan enkele schone toondichten over licht. Men zal als eerste stuk de *Ode aan de maan* laten horen, een gewrocht van Claude Debussy.

2 april 1936

Ach, die aprilgrappen over ruitersbeeld, parkverlichting en lichtmuziek! Hoe onschuldig toch zijn die in vergelijking met de *farcen* die onze wetgevers dag in dag uit bedenken en ons duur doen betalen!...

30 mei 1936

Het actiecomiteit voor het gedenkteken van de overleden vorst heeft op de voorgestelde plaats in het Koning Albertpark ter hoogte van de Dwarsstraat (* *thans Guldensporenstraat*) een proef gedaan. Met materiaal dat door de dienst van de elektriciteit ter beschikking was aangeboden, heeft men een soort modelvorm gemaakt die de hoogte en grootte van het monument moest verbeelden. Onder de talrijke aanwezigen bevonden zich de heer schepen De Saegher, voorzitter van de commissie die het ontwerp van beeldhouwer Ingels goedkeurde, rechter de Lannier, voorzitter van het comiteit tot het oprichten van het gedenkteken, De Vos, arrondissementscommissaris, Vaerwyck, provinciale bouwkundige en mejuffer De Buck, secretaresse van de heer gouverneur Ingenbleeck. De samenstelling van het gedenkteken droeg de goedkeuring weg van de aanwezigen.

19 juli 1936

Nog altijd wordt er geredetwist over de kwestie van het monument aan koning Albert en de geschiktste plaats daarvoor in het Zuidpark. Men mag niet uit het oog verliezen dat het park zijn huidig uitzicht niet behouden zal, maar binnen enkele jaren een gans ander schouwspel zal bieden, wanneer bomen en struiken hun wasdom zullen hebben bereikt, terwijl het monument er prachtig moet in voorkomen.

26 september 1936

De werken voor het oprichten van het groots monument aan koning Albert namen enkele dagen geleden een aanvang. Het zijn de heren ondernemers Van de Kerckhove en Gilson die met de uitvoering er van belast zijn.

Voor het voetstuk, een ontwerp van de heer De Bondt, worden de nodige delvingen gedaan en de betonwerken hebben een grote omvang. Het zal bekleed worden met arduinstukken en rond het geheel komt een arduinen boord.

De delen van het ruitbeeld zelf zijn reeds in de gieterij en dat bronswerk zal omtrent 7 ton wegen. De heer Ingels heeft in zijn werkhuis het bezoek ontvangen van twee afgevaardigden van het Koninklijk Huis, die hun hoge voldoening over de treffende gelijkenis uitdrukten.

28 september 1936

De inhuldiging van het koning Albertmonument in de hovingen van Gent-Zuid zal in het begin van de maand mei 1937 geschieden. Men voorziet een monsteroptocht van vaderlandslievende maatschappijen met vaandels en de uitvoering door ruim 1000 zangers van een cantate welke voor die gelegenheid zal wor-

den getoondicht door meester Oscar Roels.

Begin mei werd verkozen omdat het dan nog gemakkelijk gaat om over schoolkinderen te beschikken, wiens lieve stemmen dan aangevuld worden door geschoolde, volwassen organen.

11 oktober 1936

Binnen de afsluiting in het Koning Albertpark is reeds een hele verandering te bespeuren. De werken voor het voetstuk van het monument vorderen, maar worden niet overhaast doorgezet. Men moet het metselwerk dat een gewicht vertegenwoordigt van meer dan 120 ton de tijd laten stilletjes te drogen.

Vooraf heeft men als fundering een groot netwerk in de grond gelegd en er een laag cement ingegoten van 70 cm dikte, 9 m lang en 5 m breed. Daarop komt een dubbele wand metselwerk, dat de monumentale trap van het eigenlijke voetstuk zal vormen. Dat voetstuk in gewapend beton bevat in het midden een soort zuilengang die toelaat dat men voor nazicht onder het beeld kan gaan.

Onder het geheel is een waterloop die nog bestond uit de tijd van de statie en nu kan benut worden om het water weg te leiden.

Boven die zuilengang komt op 6 m hoogte het ruiterbeeld dat op zichzelf 5,70 m bedraagt, zodat het geheel 11,70 m bereikt. Het zal het grootste en hoogste standbeeld wezen dat in België voor onze vorst wordt gebouwd. Tegen het metselwerk en de betonnen zuilengang zullen de arduinstukken worden aangebracht, zodat het voetstuk er geheel zal door omsloten wezen.

Reeds is de buste van de vorst gereed en twee delen van het paard. Er zijn samen 14 delen te gieten. Na nieuwjaar zal de firma Verbeyst daarmee klaar zijn en zal het bronzen beeld zelf in drie of vier samengestelde delen ter plaatse worden gebracht.

De kunstenaar Domien Ingels is nu aan een kleine maquette bezig voor de elektriciteitswerken. In een donkere kamer geplaatst zullen de stadsingenieurs met kleine lampen en materiaal een belichting bestuderen voor het monument. Dat werk zal uiterst verzorgd moeten worden, als men bedenkt dat het zo hoog komt als de elektriciteitspalen die de laatste dagen in het park geplaatst zijn. Verder werden door de heer Bourgeois van de beplantingsdienst reeds inlichtingen ingewonnen, daar hij rond het begin van mei een groot aantal bloemen rond het monument zou willen aanbrenge.

Er zijn nog immer maatschappijen en bijzonderen bij wie het actiecomité durft aankloppen. Men wil onder geen voorwendsel dat de stadskas voor het oprichten van het gedenkteken tussenkomt. Het comiteit wil het in naam van de bevolking van Gent en de provincie als gift aan de zorgen van de stad opdragen.

22 januari 1937

In de laan van het park tussen de Wilsonplaats en het deel naar het monument

van koning Albert, zijn eenvoudige doch sierlijke kolommetjes geplaatst met witte, matglazen bollen voor de verlichting. Daarmee is gans dit prachtig park voltooid.

1 april 1937

Op 9 mei wordt het gedenkteken aan koning Albert ingehuldigd. De inwoners van Gent en de provincie Oost-Vlaanderen mogen fier zijn over de bekomen uitslag van hun geldelijke bijdrage.

Het voetstuk is gereed, op enkele kleine veranderingen aan de arduinstukken na. De heren Domien Ingels, Albert De Bondt en Rigelle die de aardewerken uitvoerde, verdienen alle lof voor het werk dat in zes maanden werd opgebouwd.

10 april 1937

Het ruitersbeeld van koning Albert werd vrijdag door de zorgen van de heer Verbeyst naar Gent overgebracht. Gespecialiseerde werklieden zijn nu bezig de verschillende delen van het standbeeld te plaatsen. Het bronzen paard zal maandag aanstaande op het voetstuk worden bevestigd en de buste van de koning op woensdag 14 april. Door de politie van de vierde wijk is dag en nacht een bewakingsdienst ingericht.

Het gemeentebestuur heeft besloten het monument niet dadelijk met een bloemenpark te omringen, daar men vreest dat alles onder de voet zou worden vertrapeld. Het zal later aangelegd worden.

Men wou de troepen van het garnizoen doen defileren voor het monument, maar men heeft er moeten van af zien, daar het op die datum in het kamp van Beverlo is.

13 april 1937

Gisteren werd in de hovingen van de gewezen Zuidstatie het prachtig ruitersstandbeeld van koning Albert op zijn voetstuk geplaatst. Beneden wacht nu nog het borstbeeld, dat na de plaatsing van het paard op het zadel zal worden vastgeklonken.

20 april 1937

De plechtige inhuldiging van het Koning Albertgedenkteken zal vereerd worden met de tegenwoordigheid van de heren ministers van *Openbaar Onderwijs, Binnenlandse Zaken, P.T.T.* en *Nationale Verdediging* en graaf Lippens, minister van staat.

De militaire afvaardigingen van de provincie Oost-Vlaanderen met het muziekkorps van het tweede linieregiment, zullen op twee rangen plaatsnemen rondom het monument. De genodigden hebben langs de verlenging van de Dwarsstraat

toegang tot het gedenkteken. Een tribune die aan de overheden voorbehouden is, zal geplaatst zijn rechtover het monument.

De invaliden en oud-strijders, koninklijke en vaderlandslievende sociëteiten, schoolkinderen en vreemde delegaties zullen onmiddellijk achter de soldaten de plaatsen innemen welke hen door de commissarissen worden aangeduid.

Om 11 uur stipt zal de ceremonie beginnen met de aankomst van de vertegenwoordiger van Z. M. de koning. Daarna zal het ruitersstandbeeld ontsluit worden bij het spelen van de *Brabançonne*.

Inhuldigingstoespraken worden gehouden door de voorzitter van het comiteit en de burgemeester. De vertegenwoordiger van de koning zal de kroon van Z. M. aan de voet van het gedenkteken neerleggen.

Daarna wordt de bronzen kroon van de invaliden en de oud-strijders onthuld. Ze zal aan de voet van het monument worden vastgehecht. Het muziekkorps voert intussen de *Heldenmars* van Haendel uit, ter ere van de glorierijke herdenking van koning Albert.

Dan volgt de officiële aanbidding en neerlegging van de bloemen door de maatschappijen, terwijl het muziekkorps *De Dood van Aase* speelt. Met de uitvoering van *Naar Wijd en Zijd* zal de plechtigheid sluiten. De klaroenen blazen de *Veldmars* voor het vertrek van de vertegenwoordiger van de koning.

5 mei 1937

Het comiteit heeft beeldhouwer Domien Ingels gelast met het maken van een Koning Albertmedaillon. De reproductie van het beeld dat op 9 mei ingehuldigd wordt, zal in de verschillende magazijnen van de stad te koop worden aangeboden aan de prijs van 30 frank, een schoon gedenkteken aan koning Albert.

8 mei 1937

Honderden bezoekers en wandelaars waren in het Zuidpark in de gelegenheid de belichting te aanschouwen die om 21 uur door de elektriciteitsdienst van de stad rond het groots monument van koning Albert in proef werd gesteld. Het is een lofwaardig initiatief vanwege het stadsbestuur, dat ook door de vreemdelingen die zo talrijk de stad bezoeken, bewondering zal afdwingen.

10 mei 1937

Zondag was een dag in de Gentse geschiedenis, maar reeds van zaterdag 17 uur af werd de onthulling van het monument voorafgegaan door een kunstconcert in het *Nieuwe Circus*, onder de hoge bescherming van Zijne Excellentie minister Hoste.

Waren verder aanwezig: de ministers De Schrijver en Rubbens, Monseigneur Coppieters, bisschop van Gent, de staatsministers Lippens en Anseele, gouver-

neur Ingenbleek, burgemeester Vander Stegen en leden van het schepencollege en de bestendige deputatie.

De grote zaal had een echt feestelijk uitzicht door de bloemen, de frisse plantenverzameling en de Gentse en Belgische kleuren. Maar even indrukwekkend was de opstelling van de concertvereniging van het *Koninklijk Muziekconservatorium van Gent* en de duizend uitvoerders die in dichte rangen op het toneel trapsgewijs een massa vormden rond het borstbeeld van koning Albert. Het concert werd aangevangen met een feestzang van kinderstemmen, daarna volgden prachtige liederen en muziekstukken door de meest gerenomeerde toonkunstenaars.

De gelegenheidskantate *Koning Albert, de Overwinnaar*, op tekst van Robert De Graeve en muziek van Oscar Roels, met koor en groot orkest onder leiding van meester Aerschodt, deed triomferen of wenen, naargelang het motief dat onder zijn dirigeerstok kwam en bestond uit zeven gedeelten: hulde aan het vorstenhuis, hulde aan de *Koning-Soldaat*, de tragedie van de rots, de hulde aan de stad Gent, het *Beiaardlied*, het *Bloemenlied* en het slotkoor.

Zondagmorgen heerste in de hovingen van het Zuidpark een buitengewone drukte rond het monument, dat verdoken was onder een wit zeil. In allerhaast sloeg men de laatste hand aan de voorbereidselen voor de plechtige onthulling. De zon wou maar niet doorbreken. De straten in de omgeving waren bevlagd. De ordediensten, onder leiding van de heer hoofdcommissaris Bocqué, was tot in de puntjes verzorgd. Ook gendarmen waren aanwezig.

Op het arduinen voetstuk van het monument staat bovenaan: *Albert, Koning der Belgen, 1875 - 1934*. Daaronder prijkt het gebeiteld wapenschild *Eendracht maakt Macht*. Aan de voet van het beeld ligt een bronzen kroon, een werk van beeldhouwer Piette, geschonken door de oud-strijders. Zij draagt een tweetalig opschrift: *Aan Koning Albert en zijn Strijders 1914 - 1918*.

Voor het monument was een rood baldakijn opgericht. De vertegenwoordiger van de koning zou er plaatsnemen op de vergulde zetel, met zitvlak in rood brokaat. Ook stonden de vergulde stoelen in gereedheid voor al de overheids-personen van staat, provincie, stad, leger en magistratuur.

Vanaf 10 uur stroomde het volk toe langs de Dierentuinlaan. Om 11 uur werd de komst aangekondigd van luitenant-generaal Nuytten, vertegenwoordiger van Z. M.

Kort erna weerklonken de klaroenen in een *Open de ban!* Onder de tonen van het vaderlands lied viel langzaam het eerste witte doek weg dat het ruitersbeeld omsluisde en rees in zijn majestatische grootsheid het indrukwekkende monument op.

Na de redevoeringen van de heer de Lannier, de heer burgemeester Vander Stegen en minister De Schrijver had een grote bloemenhulde plaats. Gans de dag door verdrong zich een grote menigte nieuwgierigen in de hovingen van Gent-

Zuid, om het nieuwe monument te kunnen bezichtigen.

19 mei 1937

De stadswerklieden van de beplantingsdienst zijn bezig met de nodige schikkingen te nemen voor het aanleggen van een mooi bloemenpark rond het ruitersstandbeeld van koning Albert. Van nu af kan men reeds vaststellen dat het monument zal prijken te midden van een bloemenweelde, de *Florastad* waardig. Alles zal in orde zijn tegen het bezoek van onze vorst op 29 mei aanstaande.

31 mei 1937

Na het indrukwekkend défilé van de oud-strijders, oorlogsvrijwilligers en vuurkruisers voorbij het gouvernementsgebouw aan het Laurentplein, begaf de vorst zich te voet door de Vlaanderenstraat naar het Koning Albertpark. Op gans de doortocht werd hij uitbundig door een opeengepakte massa volk toegejuicht. Op verscheidene plaatsen werd de koninklijke stoet tot staan gebracht door in het wit geklede meisjes die de vorst bloemen aanboden.

In het Albertpark aangekomen begaf hij zich tussen twee rijen juichende schoolieren met vlaggetjes en zakdoeken. Hij werd opgewacht door de heer Jean de Lannier, voorzitter van het inrichtend comité voor het Albertmonument, die hem de bijzonderste leden voorstelde.

Langzaam begaf de vorst zich dan naar het gedenkteken aan zijn betreurde vader en na gegroet te hebben legde hij een grote bloementuil neer aan de voet van het ruitersbeeld.

Het enthousiasme van de duizenden volwassenen en kinderen steeg ten top. Er werd geroepen en gejubeld. Op zeker ogenblik werden de ordediensten letterlijk overrompeld en stormde de geestdriftige menigte vooruit om de vorst te naderen.

Zijne Majesteit begaf zich vervolgens per auto over de nieuwe autostrade naast het Zuidpark naar de Sint-Lievensbrug, die hij in het bijzijn van de overheden van *Bruggen en Wegen* onder een overgrote toeloop van volk inhuldigde.

Erik DE KEUKELEIRE

Fragmenten uit "Station Gent-Zuid en het Zuidkwartier, deel 2 (1911-1940)", 310 blz., oktober 2004, uitgave in eigen beheer.